

2016 Informe anual sobre la indústria a Catalunya

Anàlisi sectorial

Pell

Pell

L'any 2016, els indicadors del sector de la pell van tenir comportaments molt diferents. Així, mentre la producció i l'ocupació del sector van millorar, els indicadors de comerç exterior van empitjorar clarament, les exportacions van tornar a caure mentre les importacions van augmentar. Pel que fa als preus, pràcticament no es van modificar. Cal destacar el gran creixement de la producció que contrasta amb les caigudes del sector tot just un any abans.

Variables	Evolució l'any 2016
Producció	+
Afiliació	+
Preus	+
Exportacions	-
Importacions	+

Trets del sector

La indústria de la pell està integrada per dues grans àrees d'activitat vinculades a les diferents etapes del procés productiu: l'adoberia i l'elaboració de manufactures de pell. L'adoberia s'encarrega del tractament i la transformació de la pell en brut fins a l'obtenció de pells adobades (cuir). L'objectiu d'aquest procés és conferir a la pell en brut unes propietats físiques que li permetin ser emprada en l'elaboració de diferents manufactures, a partir d'una sèrie de tractaments químics i mecànics que aturen el procés de descomposició natural del teixit.

La pell en brut, primera matèria emprada en aquesta indústria, té diferents orígens i característiques, i en aquest sentit, es pot diferenciar entre la pell grossa (pell de vaca i de vedell) i la pell petita, on s'inclouen les d'ovella, de cabra, de porc i de conill. Finalment, la pell petita amb pèl rep el nom de doble faç o *double face*.

El procés d'adobament de la pell consta de quatre etapes que es duen a terme de manera consecutiva: ribera, adobament,

postadobament i acabats. Al seu torn, la pell adobada es converteix en un producte industrial intermedi emprat en un ampli ventall de manufactures, que es nodreixen d'aquest cuir, que van destinades al consum final, com és el cas del calçat, la confecció de pell, la pelleteria, la marroquineria i la tapisseria (mobles i interior d'automòbils).

Evolució del sector el 2016

Internacional

L'any 2016, la producció del sector de la pell al conjunt de la Unió Europea va tornar a caure, però ho va fer a un ritme molt menor al que ho havia fet l'any 2015. Segons dades d'Eurostat, l'any 2016 la producció del sector de la pell a la Unió Europea (UE-28) va caure un 0,7% respecte a l'any anterior, mentre que el 2015 aquesta caiguda havia estat de més del 4%. Així com l'any 2015 les majors caigudes s'havien donat a Itàlia, l'any 2016 la indústria italiana aconsegueix refer-se i créixer un lleuger 0,5% i, per contra, és Espanya qui lidera les caigudes de la producció del sector,

amb un -4,2%. França, un dels altres grans productors del sector, va registrar una caiguda de la producció del 0,9%, cosa que contrasta amb la caiguda del 3,1% de l'any anterior.

Pel que fa als preus del sector, al conjunt de la Unió Europea van créixer de manera més continguda que l'any 2015 i ho van fer un 0,8%, molt per sota del ritme de creixement dels preus de països com França, on van créixer un 3,1% durant l'any 2016, seguint la tendència de l'any anterior. Per contra, els preus van caure per primera vegada en vuit anys a Itàlia i ho van fer un 0,3%.

L'ocupació del sector al conjunt de la Unió Europea també va caure, a diferència del 2015, un 0,8%, trencant, així, la tendència iniciada l'any anterior de recuperació de l'ocupació al sector. Tot i així, cal dir que l'ocupació del sector a països com França o Espanya va créixer, tot i fer-ho a ritmes moderats. Un any més cal destacar el fet que cal prendre la dada amb precaució, ja que falta la informació d'Itàlia, el principal productor.

Espanya i Catalunya

A Espanya, la producció del conjunt del sector va caure gairebé un 5%, fet que destaca amb l'estancament del sector de l'any anterior. La caiguda de la producció del sector va venir marcada, sobretot, per la de les manufactures, que van caure un 6% durant el 2016, mentre que la producció a l'adoberia ho va fer un 0,9% segons dades d'Eurostat. La caiguda del sector de l'adoberia va ser menor el 2016, contenint, així, el ritme de caiguda d'un any abans, en què la producció va caure gairebé un 6%.

En el cas català, la producció del sector de la pell es va mostrar un any més, molt oscil·lant. Així, mentre el 2014 havia augmentat lleugerament, el 2015 va patir una gran caiguda i, el 2016, per contra, es va tornar a recuperar amb un creixement molt per sobre del de l'any 2014.

Pel que fa a l'evolució de l'ocupació, el comportament a Catalunya i a Espanya també va ser diferent, tot i que en tots dos casos va ser positiu. El 2016 es van invertir els papers del 2015 i, així, mentre a Catalunya l'ocupació va créixer al voltant del 3,3%, a Espanya ho va fer a ritmes menors, un 1,5%, xifres que contrasten amb el creixement de gairebé el 6% del 2015. En aquest sentit, el ritme de creixement de l'ocupació comença a moderar-se per segon any consecutiu i contrasta amb l'experimentat el 2014, quan l'ocupació del sector va arribar a créixer un 9% a Espanya. A Catalunya, es va consolidar, així, la tendència en la creació d'ocupació iniciada el 2015 després de cinc anys consecutius de caiguda del nombre d'afiliats.

Classificació del sector de la pell (codi 15 de la CCAE-09)

Adoberia (15.11) (Tractament de pells d'animals per a la seva utilització posterior)

Adob de pell petita

- Adob de pell petita sense pèl (pell d'oví, cabrum i porcí)
- Adob de pell petita amb pèl (doble faç o *double face* [pell girada])

Adob de pell grossa (Pell de vaca i de vedell)

Adob d'altres pells

Manufactures

Calçat (de vestir, d'esport, de treball, ortopèdic, etc.) (15.2)

Confecció de pell (peces de vestir i accessoris de cuir) (14.11)

Pelleteria (peces de vestir i accessoris de pèl animal) (14.2)

Marroquineria (articles de viatge, bosses, motxilles, petits objectes, complements) (15.12)

El sector a Catalunya

El sector de la pell a Catalunya (el cuir i les manufactures del cuir sense la confecció de peces de vestir) aplega, segons el Directori Central d'Empreses (DIRCE) de l'INE, l'any 2016, un total de 217 empreses. Aproximadament un 13% són de fabricació de calçat, un 50%, d'adoberia i la resta, majoritàriament de marroquineria i articles de viatge. Aquestes empreses donen ocupació al voltant de les 3.000 persones i generen una xifra de negoci de 550 milions d'euros.

El sector de la pell té un pes relativament petit en el conjunt de la indústria catalana, ja que suposa el 0,4% de la xifra de negoci (dades 2014), el 0,7% de l'ocupació i l'1,4% de les exportacions de la indústria catalana.

Respecte al sector de la pell del conjunt de l'Estat, Catalunya representa el 4,6% de les empreses, el 12,5% de la xifra de negoci, l'11,2% del VAB i el 6,9% de l'ocupació, cosa que vol dir que les empreses catalanes són més grans i productives. També són més exportadores, ja que les exportacions catalanes del sector suposen al voltant del 21% de les espanyoles.

El sector de la pell (codi 15 de la CCAE-09)

Dins del sector de la pell, el subsector de l'adoberia manté la seva posició capdavantera dins d'Espanya, ja que representa, segons dades de la Unió d'Adobadors de Catalunya, al voltant del 42,5% de la producció i prop de la meitat de les empreses (49%) i dels ocupats (46%). Les exportacions catalanes del subsector de l'adoberia també representen al voltant del 45% de les espanyoles. En els darrers anys, les exportacions adoberes catalanes havien anat perdent pes en el conjunt de les espanyoles, però aquest darrer any han tornat a guanyar pes. Per contra, les exportacions de pells i cuirs en brut han perdut pes dins del conjunt de les espanyoles.

En el segment de l'adoberia de pell petita, es pot distingir l'adoberia de pell d'oví sense pèl, que es destina bàsicament a la confecció de peces de vestir i, en quantitats menys significatives, al calçat de senyora d'alta qualitat. Aquest tipus de pell va suposar el 2016 poc més del 15% de la producció de l'adoberia catalana i un 69% de la producció espanyola d'aquesta especialitat, uns percentatges molt semblants als d'anys anteriors.

Quant a l'adoberia de pell petita amb pèl, coneguda com a *double face*, que s'elabora a partir de l'ovella merina, té com a destí principal la confecció de peces d'abric i suposa un 13,5% de la producció catalana de pells adobades. Catalunya és, de llarg, el major productor d'aquesta pell a l'Estat. La producció

catalana de *double face* suposa entre el 70% i el 75% de la producció estatal.

La resta d'activitats de l'adoberia catalana es dedica a la pell grossa (de vacum), amb destinació preferent a la fabricació de calçat, tant de la sola com d'altres parts de la sabata, empenya o folre, que requereixen pells amb característiques adequades a la seva utilització. Tot i que en proporció menor, també s'utilitzen les pells per a la tapisseria, domèstica o de l'automòbil, la marroquineria i altres manufactures de cuir. La producció de pell bovina, que representa més de la meitat de la producció catalana (un 59,5% l'any 2016) suposa un 37% de la producció estatal, un percentatge lleugerament superior al del 2015.

El subsector de les manufactures de pell té una implantació molt desigual a Catalunya, on els segments més importants són la marroquineria, la confecció en pell, la pelleteria i el calçat. La majoria d'aquestes activitats són d'origen artesanal i molt intensives en mà d'obra, cosa que ha fet que pateixin directament la competència de països de baixos costos laborals, en especial els asiàtics, cap a on s'han anat desplaçant les produccions d'articles més bàsics, mentre que les empreses locals han elevat els seus nivells de disseny i qualitat. També cal destacar l'elevada dependència del mercat interior, malgrat l'important increment de l'esforç exportador en els darrers anys.

Amb relació a Espanya, el pes de les manufactures catalanes és important excepte en calçat, ja que el gruix d'aquesta activitat es concentra a la Comunitat Valenciana, amb més del 60% de la producció a nivell estatal.

La localització geogràfica de les empreses segueix dos models, segons si l'activitat desenvolupada és l'adoberia o les manufactures. Els centres tradicionals de l'adoberia han estat les comarques d'Osona, especialitzada en pell petita, i l'Anoia, en pell grossa. A més, hi ha instal·lacions productives al Vallès, Ribera d'Ebre, Pla de l'Estany o la Garrotxa. En canvi, a l'activitat purament manufacturera, els principals nuclis estan situats a la regió metropolitana de Barcelona, i més concretament al Vallès Occidental, Barcelonès i Baix Llobregat.

La transformació del sector en els darrers anys ha incidit en una pèrdua de centres productius de l'adoberia, en especial a Osona, mentre que el retrocés ha tingut un menor impacte a l'Anoia, que d'aquesta manera s'ha convertit en el nucli central de l'activitat de l'adoberia catalana i cada vegada més internacionalitzada i especialitzada en pells per a articles de luxe. A nivell municipal, cal destacar la importància que l'adoberia manté a Igualada.

Taula 1. El sector de la pell. Any 2013

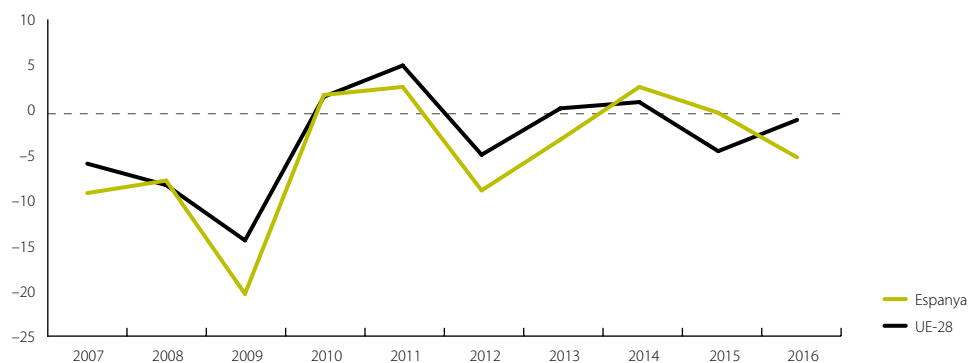
	Catalunya			Espanya
	Unitats	% sobre la indústria catalana	% sobre el sector a Espanya	Unitats
Empreses (2016)	217	0,6	4,6	4.738
Volum de negoci (milers d'euros, 2014)	550.303	0,4	12,5	4.391.361
Ocupats (persones, 2016)	3.003	0,7	6,9	43.643
VAB (milers d'euros, 2014)	130.185	0,4	11,2	1.161.854
Exportacions (milers d'euros, 2016)	870.098	1,4	20,9	4.162.665

Nota: Només inclou la indústria de la pell i el calçat, però no inclou la confecció de pell.

Fonts: Idescat i INE.

Figura 1. Producció del sector de la pell

Percentatge en variació anual

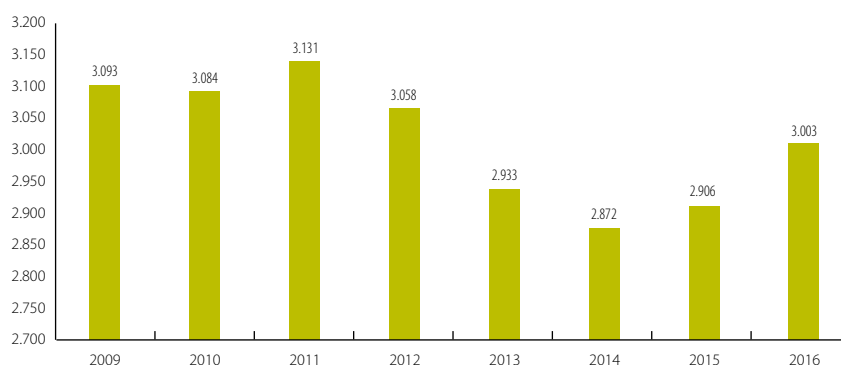

Nota: les dades de Catalunya no es publiquen.

Fons: Idescat i Eurostat.

Figura 2. Afiliats a la Seguretat Social en el sector de la pell. Catalunya

Mitjanes anuals

Font: Departament d'Empresa i Coneixement a partir de dades de l'INSS.

La demanda exterior el 2016, i per segon any consecutiu, no ha jugat el paper que havia jugat en anys anteriors en què feia de motor per a la millora del sector, sobretot pel que fa al mercat europeu, on es destina una part molt important de la producció. Les **exportacions** catalanes van caure un 5,9% l'any 2016, cinc punts per sobre del 2015. A diferència del 2015, la caiguda va venir marcada per la de les manufactures, especialment de calçat i confecció de la pell, les quals van caure un 16% i un 17,5%, respectivament, amb referència al 2015. Per contra, les exportacions adoberes de productes semielaborats, adobats i acabats van créixer, a diferència de l'any anterior, i ho van fer un 4,9%, mentre que les exportacions de pells i cuirs en brut van caure gairebé un 27%, tot i que tenen un pes relatiu en el conjunt de les exportacions del sector molt petit.

Paral·lelament, les **importacions** del sector de la pell a Catalunya l'any 2016 van augmentar un any més, però lluny del ritme d'anys anteriors. Així, mentre el 2015 van créixer un 9%, el 2016 ho van fer a un ritme molt més moderat, l'1,7%. Destaca, en aquest sentit, la caiguda en les importacions

de l'adoberia, que van caure un 7,1%, arrossegades per la caiguda de les importacions de pells adobades i acabades. L'any 2016, les importacions van assolir la xifra de 1.598 milions d'euros que contrasten amb els 1.223 de l'any 2013, només tres anys abans. Un any més, les importacions de pells adobades i acabades van disminuir, però també ho van fer algunes manufactures, o, sobretot, van disminuir el ritme de creixement en comparació amb anys anteriors.

A Espanya, les importacions del sector van tenir creixements per sota dels de 2015. Van créixer un 3,1% enfront del 8,1% de l'any anterior o el gairebé 14% de l'any 2014. L'any 2016, però, i en contrast amb l'any anterior, les importacions espanyoles de pells adobades i acabades també van disminuir, igual que va passar a Catalunya, i ho van fer un 22,4%, que contrasta amb el creixement del 3,6% del 2015 i, encara més, amb el 18% del 2014. Les importacions de manufactures, per la seva banda, es van incrementar en un 6,6%, un ritme de gairebé la meitat del de 2015.

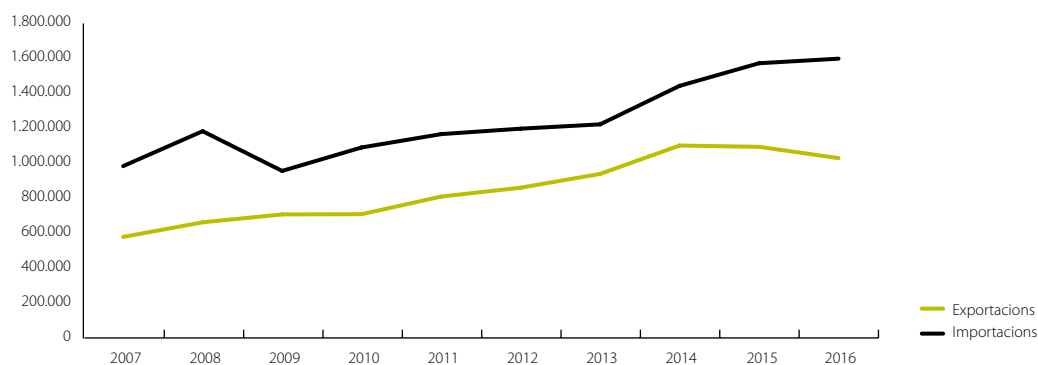
La balança comercial catalana del sector va ser deficitària per quart any consecutiu, en

gairebé 568 milions d'euros, a causa, principalment, de les importacions de marroquineria, de calçat i, aquest 2016, també d'articles de pell confeccionats que, tot i no suposar un percentatge molt elevat de les importacions, es van multiplicar per més de cinc durant l'any. El subsector de les pells adobades i acabades, però, presenta un saldo comercial positiu com d'altres anys, ja que les exportacions superen les importacions en més de 154 milions d'euros, un saldo que va augmentar un 12,4% respecte al 2015.

A Espanya, el sector de la pell va presentar el 2016 un saldo comercial negatiu de 646 milions d'euros, molt superior al del 2015, en el qual les importacions van superar les exportacions en 207 milions, i gairebé 10 vegades superior al del 2014, en què les importacions van superar les exportacions en només 71 milions. Això s'explica per l'augment de les importacions de manufactures de marroquineria, les quals van créixer el 2016 un 7,1%, però, sobretot, per l'augment de les importacions de calçat d'un 6,9% i una caiguda de les exportacions de calçat d'un 9,5% respecte al 2015. Aquesta caiguda de les exportacions de

Figura 3. Comerç exterior del sector de la pell a Catalunya

Milers d'euros

Font: Idescat a partir de Duanes.

Taula 2. Exportacions de la indústria de la pell a Catalunya i Espanya

Milers d'euros

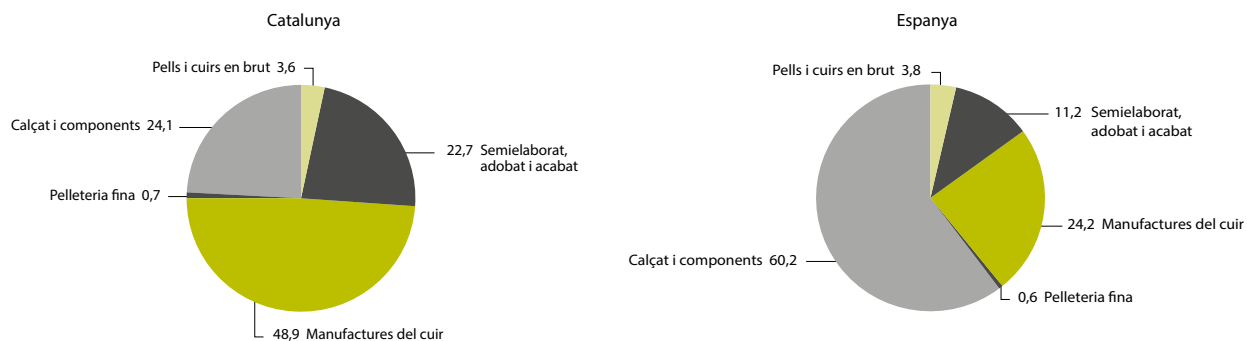
	Catalunya			Espanya			Pes de Catalunya sobre Espanya	
	2015	2016	% variació 2015-2016	2015	2016	% variació 2015-2016	2015	2016
Pells i cuirs en brut	50.219	36.733	-26,9	190.480	174.667	-8,3	26,4	21,0
Adoberia simple i <i>wet blue</i> ⁽¹⁾	93.847	97.776	4,2	156.134	156.134	0,0	60,1	62,6
Adobat i acabat	129.126	136.146	5,4	364.533	364.533	0,0	35,4	37,3
Semielaborat, adobat i acabat	222.973	233.922	4,9	520.667	520.667	0,0	42,8	44,9
Confecció de pell	137.576	113.523	-17,5	240.359	224.435	-6,6	57,2	50,6
Marroquineria	369.631	379.963	2,8	808.597	877.497	8,5	45,7	43,3
Calçat i components	295.142	248.012	-16,0	3.085.565	2.790.948	-9,5	9,6	8,9
Pelleteria	10.041	7.487	-25,4	36.389	27.932	-23,2	27,6	26,8
Altres manufactures	9.090	10.599	16,6	38.635	22.714	-41,2	23,5	46,7
Manufactures de la pell i el cuir	821.480	759.584	-7,5	4.209.545	3.943.525	-6,3	19,5	19,3
Total sector de la pell, el cuir i les seves manufactures	1.094.672	1.030.240	-5,9	4.920.692	4.638.859	-5,7	22,2	22,2

(1) El *wet blue* són cuirs adobats en òxid de crom amb un contingut elevat d'aigua i que no reben cap tractament posterior.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'ESTACOM, ICEX.

Figura 4. Exportacions de la indústria de la pell a Catalunya i Espanya

Percentatge

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'ESTACOM, ICEX.

Taula 3. Importacions de la indústria de la pell a Catalunya i Espanya

Milers d'euros

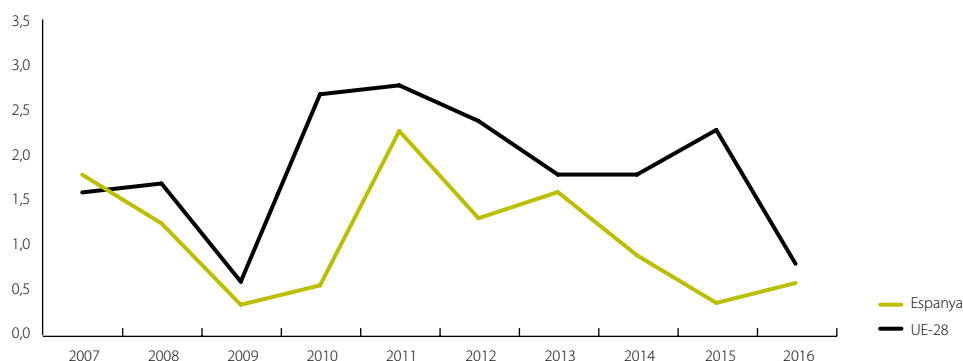
	Catalunya			Espanya			Pes de Catalunya sobre Espanya	
	2015	2016	% variació 2015-2016	2015	2016	% variació 2015-2016	2015	2016
Pells i cuirs en brut	37.436	47.580	27,1	74.978	90.318	20,5	49,9	52,7
Adoberia simple i <i>wet blue</i> ⁽¹⁾	50.354	50.046	-0,6	175.481	152.730	-13,0	28,7	32,8
Adobat i acabat	35.646	29.859	-16,2	494.123	367.104	-25,7	7,2	8,1
Semielaborat, adobat i acabat	86.000	79.905	-7,1	669.604	519.834	-22,4	12,8	15,4
Confecció de pell	143.328	149.900	4,6	253.337	266.145	5,1	56,6	56,3
Marroquineria	501.098	519.124	3,6	1.280.187	1.370.877	7,1	39,1	37,9
Calçat i components	785.547	783.536	-0,3	2.802.197	2.995.991	6,9	28,0	26,2
Pelleteria	7.036	7.475	6,2	25.768	22.467	-12,8	27,3	33,3
Altres manufactures	11.961	10.966	-8,3	22.364	19.611	-12,3	53,5	55,9
Manufactures de la pell i el cuir	1.448.971	1.471.002	1,5	4.383.853	4.675.090	6,6	33,1	31,5
Total sector de la pell, el cuir i les seves manufactures	1.572.406	1.598.487	1,7	5.128.435	5.285.242	3,1	30,7	30,2

(1) El *wet blue* són cuirs adobats en òxid de crom amb un contingut elevat d'aigua i que no reben cap tractament posterior.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'ESTACOM, ICEX.

Figura 5. Preus industrials del sector de la pell

Percentatge de variació anual

Nota: l'IPRI de Catalunya per al sector de la pell no es publica.

Fons: Idescat i Eurostat.

calçat espanyoles en gairebé 300 milions d'euros són les que han fet disparar el saldo negatiu de la balança comercial espanyola del sector.

Pel que fa a l'evolució dels preus del sector, mostren una evolució cada cop més moderada en el decurs dels darrers anys, tant a Catalunya com a Espanya. L'índex de preus industrials (IPRI) del sector espanyol va augmentar tot just un 0,6% durant el 2016.

Evolució dels subsectors el 2016

Subsector de l'adoberia

Els països emergents són els que tradicionalment tenen una major producció de pells en brut, atesa la important cabana que mantenen. La seva posició quant a les pells adobades, és a dir, tractades i trans-

formades en cuir, era tradicionalment molt menor, però en les darreres dècades s'ha produït un clar desplaçament del centre de l'activitat adobera cap als esmentats països, aprofitant així la seva disponibilitat de primeres matèries, els seus menors costos salarials i els menors controls ambientals. D'aquesta manera, el continent asiàtic, segons dades de la FAO, s'ha convertit en el centre productiu més important, amb Xina com a líder mundial, i el segon productor ja no és Itàlia, sinó Brasil, tot i que amb xifres molt semblants. Els segueixen, en ordre d'importància, Rússia, l'Índia, Corea del Sud, Argentina i els Estats Units, fins arribar a Espanya, que ocupa l'onzè lloc en el rànquing de productors mundials.

Tot i així, sembla que darrerament la producció en països asiàtics, en especial a la Xina, ha disminuït, entre d'altres raons, per un augment en els controls ambientals. De tota manera, el continent asiàtic continua essent el primer comprador mundial, amb el 45% del total de les importacions de

pells adobades, per tal d'abastir la seva indústria de manufactures.

A Europa, els principals centres de producció són a Itàlia i Espanya. En aquest sentit, Itàlia disposa d'una situació predominant ja que acumula a l'entorn del 60% de l'ocupació i el 70% de la facturació del sector. Per la seva banda, el conjunt del sector a l'Estat espanyol genera un 10% de l'ocupació a Europa.

La producció del subsector de l'adoberia a la Unió Europea l'any 2016 es va recuperar i va deixar enrere les caigudes d'anys anteriors. Així, la producció del subsector va créixer un 3,7%, cosa que contrasta amb la caiguda de més del 6% del 2015. Així, mentre la producció adobera de la Unió Europea queia en anys anteriors, segurament arrossegada per la caiguda al principal país productor, que és Itàlia, l'any 2016 aquesta recuperació de la producció també es deu a aquest mateix país, el qual va tornar a presentar creixements del 5% que contrasten amb la caiguda del 10% del 2015.

L'any 2016, a diferència del 2015, la producció espanyola del subsector també va caure i tampoc no va contribuir al creixement europeu, fet que sí que va fer França, que és el tercer productor del subsector de l'adoberia a nivell europeu, on la producció va créixer un 2,1%, fet que contrasta també amb la caiguda de l'any anterior.

Els **preus** del subsector de l'adoberia a la Unió Europea van créixer a un ritme molt més contingut del que ho havien fet el 2015 i van créixer un 0,4%, un ritme que contrasta amb les caigudes dels preus a Itàlia i a Espanya d'un 0,8% i 0,4%, respectivament. Per contra, a França els preus van créixer un 3,7%, molt per sobre, com havia passat el 2014 i el 2015, de la mitjana de la Unió Europea.

La posició de la indústria adobera catalana dins l'Estat espanyol és de clar predomini, ja que representa aproximadament el 50% del total del nombre d'empreses i d'ocupació. L'evolució de l'adoberia a Catalunya en els darrers anys ve marcada per la dinàmica del sector descrita anteriorment i ha fet que la producció catalana s'hagi orientat gradualment cap a una activitat on el disseny i la qualitat són components bàsics dins d'una estratègia de diferenciació del producte respecte a la competència asiàtica.

L'any 2016, la **producció** de pells adobades a Catalunya va augmentar per primera vegada després de tres anys seguits de caiguda i ho va fer un 3,4%, que contrasta amb la caiguda del 4,6% de l'any anterior, i es va situar en 287,9 milions d'euros, 9,5 milions més que l'any 2015. Aquest augment de la producció ve explicat únicament per l'augment en la producció de pell bovina, la qual va créixer, a Catalunya, un 9,5% respecte al 2015. Una vegada més, el contrast és important amb l'any anterior tenint en compte que la producció de pell grossa havia caigut un 5% l'any 2015. A més, la recuperació de la producció en aquest subsector és important ja que

Taula 4. Producció de l'adoberia per tipus de producte

Milers d'euros

	Catalunya			Espanya		
	2015	2016	% variació 2015-2016	2015	2016	% variació 2015-2016
Sola i articles d'adoberia vegetal	16.200	14.763	-8,9	26.775	24.605	-8,1
Boví	155.610	170.456	9,5	457.754	448.571	-2,0
Oví sense llana	45.315	43.739	-3,5	63.789	62.485	-2,0
Pell girada (<i>double face</i>)	39.259	38.880	-1,0	55.544	52.878	-4,8
Altres	22.000	20.049	-8,9	92.747	87.171	-6,0
Total	278.384	287.887	3,4	696.609	675.710	-3,0

Font: ACEXPIEL/UDAC (Unió d'Adobadors de Catalunya).

representa més de la meitat de la producció de pell del sector.

Per contra, la producció de la resta de pells va caure l'any 2016, fet que va minvar el creixement total del sector impulsat per les pells grosses.

La producció de pells adobades l'any 2016 va suposar el 42,6% de la producció espanyola, un percentatge per sobre del que havia estat en els darrers cinc anys.

L'any 2016, la producció catalana, tot i haver-se recuperat respecte al 2015, encara es va situar a nivells per sota dels de cinc anys enrere. Així, mentre l'any 2012 es van produir pells per valor de 292,9 milions d'euros, el 2016 la producció catalana, tot i augmentar, es va situar en 287,8 milions, 5 milions per sota que cinc anys enrere.

Pel que fa a la producció espanyola, per contra, va disminuir un 3% el 2016. Tots els subsectors van veure caure la seva producció, però la caiguda més important va ser en les pells *double face*, que van caure un 4,8%. La producció total de pells a Espanya es va situar l'any 2016 en 675,7 milions d'euros, 51 milions per sota de la producció de cinc anys enrere.

La caiguda de la producció els darrers anys, tot i l'excepció de les pells grosses catala-

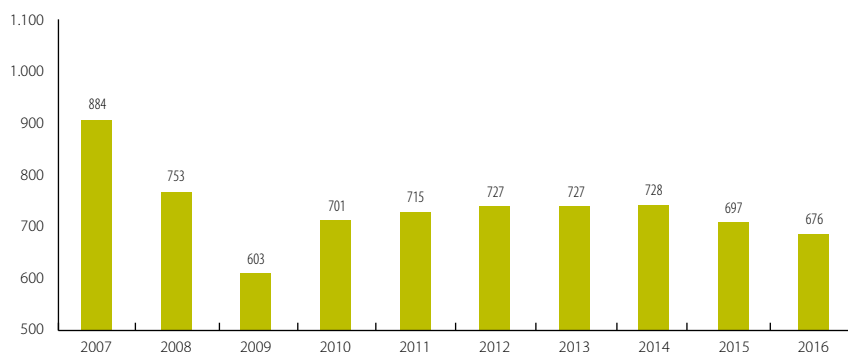
nes, s'explica, sobretot, per dos motius. D'una banda, la climatologia i de l'altra, l'aparició de nous materials d'abric que són clars competidors del sector de la pell. Pel que fa a la climatologia, els hiverns són cada vegada menys freds, cosa que fa que les peces confeccionades de pell tinguin menys sortida i que els fabricants acumulin estocs d'un any per l'altre.

La demanda exterior segueix sent el motor de creixement del subsector adober i el 2016 va recuperar l'embranchida que havia perdut el 2015. Dels 288 milions d'euros de pell adobada produïda a Catalunya el 2016, un 47,3% es va dedicar a l'exportació, un percentatge un punt per sobre del de l'any 2015 però encara lluny del que va ser el 2014, en què es van exportar un 54% de les pells adobades a Catalunya. Les pells grosses, les pells ovines i *double face* que, històricament, dedicaven una part més important a l'exportació que d'altres pells, el 2016 han mantingut uns percentatges d'exportació (54%, 42% i 47%, respectivament) relativament semblants als del 2015, però també lluny dels de dos anys enrere en què es va exportar, respectivament, un 60%, un 55% i un 74% de les pells.

Les **exportacions** de pells adobades el 2016 van créixer i es van situar en 136 milions d'euros, juntament amb els gairebé 98 milions de pells adobades simples i de *wet blue*.

Figura 6. Producció de pells adobades a Espanya

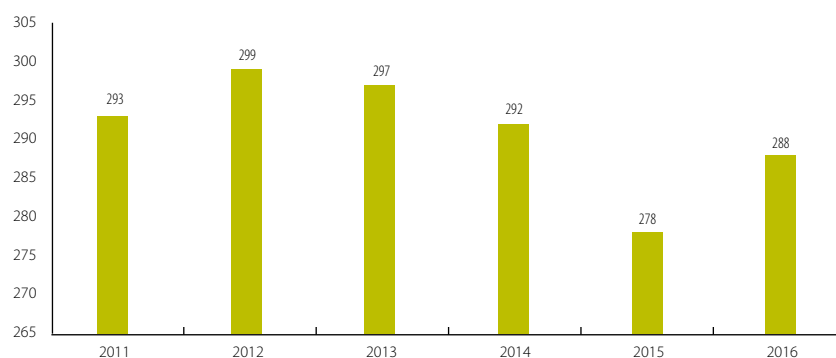
Milions d'euros

Font: ACEXPIEL/UDAC (Unió d'Adobadors de Catalunya).

Figura 7. Producció de pells adobades a Catalunya

Milions d'euros

Font: ACEXPIEL/ UDAC (Unió d'Adobadors de Catalunya).

En conjunt, les exportacions de pells semielaborades, adobades i acabades es van situar en gairebé 234 milions d'euros, fet que va suposar una recuperació del sector respecte al 2015. Així, mentre les exportacions de pells adobades van créixer un 4,9% el 2016, l'any 2015 havien caigut un 11,8%. Aquest moderat creixement contrasta amb les davallades de dos anys consecutius degudes a la caiguda de les exportacions de pells adobades i acabades, que havien arribat a caure un 19,7% el 2015 i que el 2016 s'han recuperat amb un creixement del 5,4%. A més, el 2016 també s'ha consolidat el petit creixement de les exportacions de pells adobades simples i *wet blue* que, tot i ser de menor pes, va contribuir al creixement de les exportacions del sector, amb un 4,2%.

Per tipus de pell, cal destacar que l'any 2016 es van recuperar les exportacions de pells bovines, que van créixer un 16,5%. Les exportacions de pell grossa es van situar en 93 milions d'euros, 13 més que un any enrere. Aquesta recuperació és rellevant ja que les bovines suposen al voltant del 68% del total d'exportacions de pells adobades catalanes. Per contra, cal destacar la caiguda un any més de les exportacions de pells ovines i de doble faç i conill, que van caure un 13,9% i un 11,4%, respectivament, i suposen el 30,6% de les exportacions adoberes catalanes.

Per últim, cal esmentar, un any més, la recuperació en les exportacions de pells de cabrum, les quals havien patit una davallada durant dos anys consecutius, però el 2016 van superar el milió d'euros, 1,12 milions, un 20,7% més que el 2015. Cal recordar, però, que les exportacions d'aquest tipus de pell no representen ni un 1% del total.

Pel que fa als mercats als quals es dirigeixen les exportacions catalanes de pells adobades, cal destacar que la Unió Europea segueix sent el principal client, amb gairebé el 80% de les exportacions l'any 2016, un percentatge que ha anat creixent amb els anys a mesura que les dels països asiàtics

anaven perdent pes. A més, les exportacions catalanes de pells adobades a països de la Unió Europea van augmentar un 10,1% l'any 2016, que contrasta amb la caiguda que havien patit el 2015, d'un 11,3%. La caiguda de les exportacions adoberes a d'altres països europeus, així com a Àsia (-13,1%), va suposar que les exportacions a dins de la Unió Europea guanyessin encara més pes. El 2016, les exportacions a la resta d'Europa van caure per segon any consecutiu a ritmes semblants, prop del 50% (-48,2%), fet que contrasta amb el creixement de l'11,3% que havien experimentat el 2013. Així, mentre el 2013 les exportacions catalanes de pells adobades a països no membres de la Unió Europea suposaven el 10,3% del total d'exportacions, el 2016 només van suposar-ne un 1,5%.

El principal destinatari d'aquestes exportacions a països no membres de la Unió Europea va ser Suïssa, on es van exportar al voltant de 640.000 euros de pells adobades, molt lluny dels gairebé 81 milions que es van exportar, per exemple, a Itàlia o els 55 de França, principals destinataris, que, tot i que les exportacions a aquests dos últims països havien caigut el 2015, el 2016 es van tornar a recuperar.

Pel que fa a les exportacions a Àsia, el comportament va variar per països. Mentre les exportacions catalanes de pells adobades a la Xina van seguir creixent, com ho havien fet el 2015 i van passar de 6,4 milions d'euros a 8,2 milions el 2016, les exportacions a l'Índia van seguir la tendència decreixent iniciada uns anys enrere (van passar de més de 8 milions d'euros l'any 2014 a 5,9

Taula 5. Exportacions de la indústria de l'adoberia a Catalunya segons tipus de pell

Milers d'euros

	2015	2016	% variació 2015-2016	% Catalunya sobre Espanya
Pells bovines	79.872	93.074	16,5	42,7
Pells ovines	27.035	23.285	-13,9	56,9
Pells cabrum	933	1.126	20,7	5,2
Doble faç i conill	20.789	18.419	-11,4	41,1
Altres pells	497	242	-51,3	0,7
Total	129.126	136.146	5,4	38,0

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'ESTACOM, ICEX.

Taula 6. Principals mercats de l'adoberia catalana

Milers d'euros

	2015		2016		% variació exportacions 2015-2016
	Exportacions	% sobre el total	Exportacions	% sobre el total	
Unió Europea	98.582	76,5	108.508	79,7	10,1
Rest a d'Europa	3.876	3,0	2.008	1,5	-48,2
Àsia	21.412	16,6	18.603	13,7	-13,1
Rest a del món	5.073	3,9	7.028	5,2	38,5
Total	128.942	100,0	136.146	100,0	5,6

Nota: No s'inclou l'adoberia simple i *wet blue*.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'ESTACOM, ICEX.

milions el 2015 i a 5,7 milions el 2016). En conjunt, els mercats asiàtics han anat perdent amb relació a les vendes exteriors del sector adober català. Mentre l'any 2010 un 40% de les exportacions catalanes adoberes es destinaven a mercats asiàtics, el 2012 aquest percentatge era del 24%, el 2016 amb prou feines va superar el 13,7%.

A les exportacions de pells adobades cal afegir-hi també les de pells semielaborades, que el 2016 van ser de 97,7 milions d'euros i, a més, les exportacions de pells en brut, que van ser de 36,7 milions més, un 3,5% de les del sector de la pell a Catalunya, un percentatge lleugerament per sota al del 2015, i semblant al d'Espanya (un 3,7%). En ambdós casos, però, han perdut pes en els darrers anys.

Pel que fa a les **importacions** catalanes de pells adobades, l'any 2012 havien caigut un 10,6%, l'any 2013 ho van fer un 6% i l'any 2014 van invertir la tendència i van créixer un 5,6% fins a situar-se per sobre dels 100 milions d'euros. El 2015, però, van tornar a caure gairebé un 24% fins a situar-se als 86 milions d'euros. El 2016 es va repetir la tendència decreixent i les importacions de pells adobades van caure un 7,1% respecte al 2015 i es van situar en 79,9 milions d'euros. Aquesta caiguda va ser molt menor que la del 2015 i, a diferència de l'any anterior, va anar acompanyada també, de la caiguda en les importacions espanyoles de pells adobades que, aquest 2016, també, van caure un 22,4% que contrasta amb el creixement del 9,8% de l'any anterior.

Tal com ja s'havia notat altres anys, tenint en compte que una part important de la indústria de marroquineria es concentra a Andalusia i la indústria del calçat, a la Comunitat Valenciana, aquest decreixe-

ment de les importacions a la resta de l'Estat té sentit, ja que està relacionat, segurament, amb la caiguda de la demanda de pells per a manufactures, tal com mostra la caiguda de les exportacions de calçat a Espanya.

Durant el 2016, i un any més, la balança comercial de pells adobades va presentar superàvit, i major que el d'anys anteriors. Mentre que el superàvit l'any 2013 havia estat de 161 milions d'euros, l'any 2014 es va situar en 148, el 2015 en 136 i el 2016 en 154. Per contra, pel que fa al sector de les pells en brut i semielaborades, l'any 2016 va presentar un saldo negatiu de 10,8 milions d'euros, fet que contrasta amb el saldo positiu de 12,7 milions de l'any anterior.

• Segment de l'adoberia de pell petita

Aquest segment d'activitat representa entre un 30% i un 35% de la producció del subsector de l'adoberia catalana, i el 70% respecte al segment del conjunt de l'Estat. L'especialitat de pell petita concentra les empreses de dimensió més gran del subsector de l'adoberia, les quals elaboren un producte que, en un 75%-80%, va destinat a la indústria de la confecció, fet que, juntament amb l'elevada capacitat exportadora de la branca, fa que una part important de la seva producció es destini als mercats europeus. També les empreses han estat pioneres en la deslocalització de part de la seva producció, en especial de les fases inicials, cap a països emergents que, amb primeres matèries pròpies, baixos costos laborals i de regulació mediambiental, són altament competitius.

L'any 2016, la producció de pells adobades ovines i *double face* va ser de 82,6 milions d'euros: 43,7 milions corresponen a pells ovines i la resta, a *double face*. En compara-

ció amb l'any anterior, la producció de pell ovina va caure un 3,5% i la de *double face* ho va fer en un 1%, xifres que contrasten amb les majors caigudes de l'any 2014 i 2015.

L'adob de pell petita d'oví sense pèl, una activitat que està conformada per petites i mitjanes empreses, té un important dinamisme exportador, ja que ven a l'exterior prop de la meitat de la producció. Una altra especialització rellevant de l'adoberia catalana és la de la pell petita amb pèl (o pell girada o *double face*), que té un reconegut prestigi a nivell mundial per la qualitat de la seva matèria primera (pell d'ovella merina autòctona) i pel tractament de la pell, cosa que determina una alta quota d'exportació. La producció catalana d'aquesta pell representa més del 73,5% de la que es genera a tot l'Estat.

Dins de l'especialitat de pell petita cal destacar la de conill, que ha tingut una bona demanda en els darrers anys en peces de vestuari de moda i complements, impulsada també per les millores en els tractaments i en la presentació de les pells. L'exportació catalana va adreçada principalment a Hong Kong, Turquia i Itàlia.

Les **exportacions** catalanes de pell petita d'oví sense pèl van assolir una xifra global de 23,3 milions d'euros l'any 2016, gairebé quatre menys que l'any anterior, la qual cosa representa una important caiguda, per segon any consecutiu, per sobre del 10% (-13,9%). Per la seva banda, les exportacions de *double face* l'any 2015 van assolir la xifra de 18,4 milions d'euros, lluny dels 30 de l'any 2013.

La focalització de l'especialitat en el mercat de la confecció de pell, ha fet que en sigui molt dependent i també que estigui molt

Taula 7. Balança comercial del sector de la pell a Catalunya
Milers d'euros

	Catalunya			Espanya		
	2015	2016	% variació 2015-2016	2015	2016	% variació 2015-2016
Pells i cuirs en brut	12.784	-10.846	-184,85	115.502	84.349	-27,0
Adoberia simple i <i>wet blue</i> ⁽¹⁾	43.493	47.729	9,7	-19.348	3.403	-117,6
Adobat i acabat	93.480	106.288	13,7	-129.590	-2.570	-98,0
Semielaborat, adobat i acabat	136.974	154.017	12,4	-148.938	833	-100,6
Confecció de pell	-5.752	-36.378	532,4	-12.978	-41.710	221,4
Marroquineria	-131.467	-139.161	5,9	-471.590	-493.380	4,6
Calçat i components	-490.405	-535.524	9,2	283.367	-205.042	-172,4
Pelleteria	3.004	12	-99,6	10.621	5.465	-48,5
Altres manufactures	-2.871	-368	-87,2	16.271	3.103	-80,9
Manufactures de la pell i el cuir	-627.491	-711.418	13,4	-174.308	-731.564	319,7
Total sector de la pell, el cuir i les seves manufactures	-477.734	-568.247	18,9	-207.743	-646.383	211,1

(1) El *wet blue* són cuirs adobats en òxid de crom amb un contingut elevat d'aigua i que no reben cap tractament posterior.
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'ESTACOM, ICEX.

exposada a la competència de països emergents que operen les seves pròpies pells oferint un producte final (vestit) a un preu molt competitiu en el mercat, com és el cas de la Xina, l'Índia o el Pakistan.

El principal mercat de la pell petita sense pèl produïda a Catalunya és la Unió Europea, que aplega gairebé el 75% del total exportat. El principal país importador és Itàlia, que compra al voltant del 45,7% de la producció catalana de pells petites adobades, seguida de França, on s'hi destinen el 22%. L'any 2016, a diferència dels darrers dos anys, el tercer major importador de pells petites catalanes ja no és la Xina sinó Corea del Sud, que el 2016 va importar 1,5 milions de pells petites catalanes, el 3,5% de les exportacions catalanes. Per contra, la Xina va disminuir les seves importacions de pells petites catalanes i va passar d'importar 2,4 milions d'euros el 2015 a importar-ne 1,1.

Cal destacar, també, que, tot i que Itàlia és el major importador de pells catalanes, les exportacions a aquell país van tornar a caure per segon any consecutiu i es van situar en 20 milions d'euros, lluny dels 33 milions d'euros que s'havien arribat a exportar cinc anys enrere.

• Segment de l'adoberia de pell grossa

L'especialitat de l'adoberia de pell grossa (boví) va representar gairebé el 60% de la producció adobera catalana i, el 2016, va consolidar el seu pes en el conjunt de la producció espanyola d'aquesta pell, al voltant del 38%.

L'activitat es caracteritza per emprar mètodes de producció més tradicionals i per un ritme d'innovacions tecnològiques menors que d'altres especialitats de la indústria de l'adoberia. El calçat ha estat el mercat tradicional i més important de l'especialitat, però la reconversió empresarial d'aquest sector ha impulsat una diversificació cap a d'altres mercats, com són la marroquineria (bosses, bosses de mà, maletes, cinturons i articles de butxaca) i la tapissaria, en especial en productes de gamma superior que exigeixen una gran qualitat, peces grans i el seu assegurament en tot el procés. També l'especialitat ha dedicat una part dels seus esforços a millorar la seva presència exterior, ja que era una branca molt centrada en l'abastiment del mercat intern de calçat. Així, es va passar d'exportar només un 25% de la producció l'any 2000 a exportar-ne el 60% l'any 2014. El 2016, però, com ja s'ha indicat, el percentatge de pells exportades es va situar al voltant del 54%, una mica per sobre de les xifres del 2015.

L'any 2016, l'adoberia de pell grossa catalana va produir pells per valor de 170,5 milions d'euros, un 9,5% més respecte a l'any 2015. La producció espanyola de pell gros-

sa l'any 2016 va situar-se finalment en 448,5 milions d'euros, un 2% per sota de la del 2015, tot i el creixement en la producció catalana.

Les exportacions de pell grossa l'any 2014 es van situar en 95,7 milions d'euros, cinc per sobre de les del 2013. L'any 2015, però, van caure fins als 79 milions d'euros, fet que suposa una caiguda de gairebé el 20% en les exportacions d'aquests tipus de pell. El 2016, però, les exportacions es van tornar a recuperar per acostar-se als nivells de 2014, just per sobre dels 93 milions d'euros.

El mercat exportador d'aquests tipus de pell a Espanya va tenir un comportament positiu, però no tant bo com el català, ja que el creixement, igual que la caiguda de l'any anterior, no va ser tant fort, un 4,7%. Les exportacions espanyoles de pell grossa l'any 2016 es van situar en 217 milions d'euros, 11 per sobre de la xifra del 2015.

Les exportacions de pells bovines catalanes van tenir com a principal destí, un any més, els països europeus, principalment Itàlia i França, amb un 66% del total, i al voltant dels 35 i els 25 milions d'euros, respectivament. Les exportacions d'aquest tipus de pell a Itàlia van créixer de manera important durant el 2015, gairebé un 11%, i ho van tornar a fer el 2016, un 20,2%. Les exportacions a França, que l'any 2015 havien patit una davallada molt important (-43,6%), l'any 2016 es van recuperar i van créixer un 9,6%. L'any 2015 Hong Kong representava el tercer major client de pells bovines, amb un 6% de les exportacions, però el 2016 les exportacions a aquell indret van caure més de 2 milions d'euros i va ser l'Índia la tercera major compradora de pells grosses catalanes, amb 4,5 milions d'euros.

Subsector de les manufactures de pell

El subsector de les manufactures a Catalunya l'any 2016 va empitjorar clarament el seu comportament, confirmant així, la tendència ja iniciada el 2015. Així, mentre les manufactures de la pell havien crescut un 27,3% el 2014, el 2015 el ritme de creixement va baixar fins al 4,2% i, el 2016, finalment, es va invertir el signe i les exportacions manufactureres van caure un 7,5%.

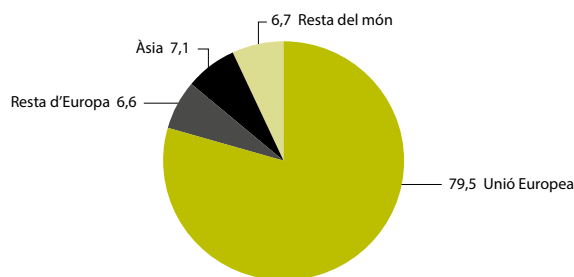
Aquesta caiguda és fruit, principalment, de la important caiguda de les exportacions de calçat i components (-16%) i també de les de peces confeccionades de pell, que també van caure un 17,5%. Tots dos subsectors suposen gairebé la meitat de les exportacions manufactureres del sector de la pell a Catalunya (un 47,5%).

És important ressaltar que el petit creixement de les exportacions manufactureres del sector de la pell del 2015 va estar impulsat, principalment, pel de les exportacions de les manufactures de la confecció de pell, que van créixer un 13,2%. Aquest fet contrasta, doncs, amb la caiguda del mateix sector el 2016.

Les exportacions de marroquineria catalana, que suposen un 50% de les manufactures del sector de la pell, van ser de 379,9 milions d'euros, fet que va suposar un augment del 2,8% que, tot i ser positiu, contrasta amb el creixement de les exportacions de marroquineria un any abans, que va ser del 8,1%, i lluny del creixement que havien experimentat l'any 2014, que va ser de més del 36%.

Pel que fa a les exportacions catalanes de calçat, l'any 2016 van caure 47 milions

Figura 8. Mercats destinataris de les exportacions catalanes del sector de la pell. Any 2016
Percentatge

	Milers d'euros	% sobre el total
Unió Europea	604.209	79,5
Resta d'Europa	50.286	6,6
Àsia	53.854	7,1
Resta del món	51.235	6,7
Total	759.584	100,0

Font: Idescat.

Taula 8. Exportacions de les manufactures de la pell a Catalunya

Milers d'euros

	2015	2016	% variació 2015-2016	% Catalunya sobre Espanya
Confecció de pell	137.576	113.523	-17,5	50,6
Marroquineria	369.631	379.963	2,8	43,3
Calçat i components	295.142	248.012	-16,0	8,9
Pelleteria	10.041	7.487	-25,4	26,8
Altres manufactures	9.090	10.599	16,6	46,7
Total	821.480	759.584	-7,5	19,3

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'ESTACOM, ICEX.

Taula 9. Importacions de les manufactures de la pell a Catalunya

Milers d'euros

	2015	2016	% variació 2015-2016	% Catalunya sobre Espanya
Confecció de pell	143.328	149.900	4,59	56,32
Marroquineria	501.098	519.124	3,60	37,87
Calçat i components	785.547	783.536	-0,26	26,15
Pelleteria	7.036	7.475	6,23	33,27
Altres manufactures	11.961	10.966	-8,32	55,92
Total	1.448.971	1.471.002	1,52	31,46

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'ESTACOM, ICEX.

d'euros, fins a situar-se en els 248. Així doncs, les exportacions de calçat catalanes acumulen dos anys consecutius de decreixement i, en dos anys han perdut més de 50 milions, i, per tant, anul·la el creixement de més de 50 milions d'euros que havia experimentat el 2014. Així com les exportacions catalanes d'articles de marroquineria tenen un pes important en el conjunt de les espanyoles, al voltant del 43%-45%, les exportacions de calçat català tenen un pes relatiu molt petit respecte a les exportacions espanyoles, lleugerament per sota del 10%.

• Segment de confecció en pell

Aquesta especialitat manté un important prestigi quant a les primeres matèries emprades i el seu disseny, orientat al mercat de la moda i la novetat. La qualitat de les pells és particularment apreciada, en especial la pell ovina i de raça merina, que s'utilitza en la fabricació dels productes de *double face*, una de les especialitats més conegudes internacionalment.

A Catalunya, hi ha mig centenar de petites empreses dedicades a aquesta activitat, però només cinc tenen més de 10 treballadors. Cal afegir-hi també un nombre important d'empreses de vestuari, de confecció i punt, que completen la seva oferta pròpia amb peces de pell, en especial en la temporada d'hivern. Aquesta estructura es reforça amb l'existència d'un nombre de petits tallers auxiliars especialitzats en aquest tipus de confecció. La producció al Principat representa la me-

tat de tot l'Estat espanyol i es concentra a les comarques del Vallès i el Barcelonès, en especial a Barcelona, Badalona, L'Hospitalet de Llobregat i Santa Coloma de Gramenet.

L'any 2016 es va trencar la tendència de tres anys seguits de creixement de les exportacions. El 2015 el ritme ja s'havia desaccelerat i mentre els ritmes de creixement del 2013 i 2014 estaven per sobre del 30%, el 2015 aquest ritme ja va baixar fins al 13,2% absorbint, així, un any més, part dels efectes de la menor demanda interna dels darrers anys. A més, tot i aquests creixements, el 2015 el subsector va presentar una balança comercial desfavorable. Les exportacions dels articles de confecció de pell l'any 2016, finalment, es van situar en 113,5 milions d'euros, una xifra idèntica a la de l'any 2014. Per tant, en tres anys s'han neutralitzat els creixements dels darrers anys. Amb tot, la balança comercial del subsector va presentar un saldo negatiu de 36 milions d'euros, un saldo que es va multiplicar per més de cinc en relació amb l'any 2015, empès per la caiguda important de les exportacions, però també per un augment de les importacions de gairebé el 5%. Cal dir, però, que el subsector ha presentat sempre un saldo comercial negatiu perquè les importacions sempre han estat importants i les exportacions no han pogut mai compensar-les.

• Segment de pelleteria

Aquesta especialitat es dedica a la confecció de peces de vestir i els seus comple-

ments fets amb pells d'animals amb pèl. Utilitza pells de valor amb una elaboració que exigeix una important qualificació, amb la qual cosa els articles són d'un preu elevat i amb una demanda concentrada en la temporada d'hivern.

La pelleteria és una activitat molt dependent del mercat interior, ja que la seva dedicació internacional és baixa. Les exportacions del sector van caure per tercer any consecutiu. El 2014 va ser la caiguda més important (-35%), el 2015 el ritme de caiguda es va moderar i les exportacions d'aquest tipus d'articles van caure un 21,5%. El 2016 la caiguda va tornar a ser important, un 25%, per situar, finalment, les exportacions en 7,4 milions d'euros, que contrasten amb els més de 19,7 milions d'euros exportats el 2013. Pel que fa a les importacions del sector, a diferència de l'any 2015, l'any 2016 van créixer, tot i que de manera continguda, un 6,2%, i es van situar en 7,4 milions d'euros. Amb tot, el segment presentava un saldo exterior de poc més de 12.000 euros, que contrasta amb els més de tres milions d'euros de l'any 2015 o els 12,5 milions del 2012.

Pel que fa al destí de les exportacions catalanes de pelleteria, Itàlia i França lideren, de molt lluny, la llista, amb un 56% del total de les importacions catalanes de pelleteria. El tercer país és Corea del Sud, que importa un 6,2% de les exportacions catalanes. Cal destacar que Rússia, que un any abans era el tercer màxim importador d'articles de pelleteria catalans, el 2016 va reduir dràsticament les seves importacions i no apareix fins al número 14 del rànquing de països importadors de pelleteria catalana.

Amb tot, cal dir, però, que les exportacions catalanes d'articles de pelleteria, només suposen l'11% de les exportacions catalanes manufactureres del sector de la pell.

• Segment de marroquineria

Aquesta branca produeix una àmplia gamma d'articles, en pell i també en altres materials, com teixits, plàstics o metalls. Els productes principals són: articles de viatge (maletes, bosses, motxilles, etc.), complements de vestir (cinturons, bosses de mà, etc.) i petits objectes (carteres, portamonedes, corretges de rellotge, etc.).

La marroquineria manté un mercat tradicionalment molt estable, si bé ha sofert importants canvis en els darrers temps a causa de la creixent competència de productes asiàtics, en especial de la Xina, principal exportador mundial, que són molt competitiu gràcies als seus menors costos laborals, al ser la producció molt intensiva en mà d'obra. Aquesta com-

petència exterior va impulsar una reconversió de la producció cap a nivells més alts de disseny i qualitat mentre que les importacions van anar cobrint progressivament els nivells més baixos del mercat.

També cal destacar els canvis en la distribució, amb l'aparició de cadenes de botigues especialitzades en marroquineria, com poden ser les de bosses o de maletes, i també el creixent protagonisme dels complements de marroquineria en l'oferta de les botigues de vestuari, tal com es mostra en alguns dels esdeveniments empresarials destacats en d'anys anteriors.

Aquesta especialitat s'articula en una base de petits establiments, de tipus sovint artesanal, però també compta amb algunes empreses grans i mitjanes que concentren l'activitat en els mercats exteriors. Només s'exporta una quarta part de la producció, amb la qual cosa les empreses, en especial les petites, depenen molt de l'evolució del mercat interior, fet que en els darrers anys de crisi econòmica al nostre país ha suposat una dificultat més per al sector. Tot i així, cada vegada més, aquest subsector s'està obrint als mercats exteriors per a la seva supervivència.

Les vendes catalanes de marroquineria a l'exterior van ser el 2016 de 379 milions d'euros, 10 més que l'any 2015, fet que suposa un creixement molt moderat, del 2,8% i molt lluny del creixement del 36,4% que va experimentar el 2014. Les exportacions de marroquineria catalana són entre el 40% i el 47% de les espanyoles, un percentatge que varia lleugerament en funció de l'any.

La major part d'exportacions s'adrecen a Europa i estan molt centrades en les bosses de mà i els articles de butxaca. El primer client és França, amb la meitat del total exportat, seguida, a molta distància, d'Itàlia (10,8%), Alemanya (6,5%) i Portugal (4,9%). Les exportacions a aquests quatre països suposen, en conjunt, gairebé el 72% del total. Cal destacar, però, la caiguda de les exportacions de productes de marroquineria a Alemanya durant el 2016 (-17,8%) que contrasta amb el creixement de més del 117% experimentat tot just dos anys abans.

Per contra, però, les exportacions a França van tornar a recuperar-se i van créixer, aquest 2016, un 6,0%, cosa que contrasta amb la caiguda per sobre del 2,8% de l'any 2015. Amb tot, les exportacions catalanes de productes de marroquineria a França es

van situar, el 2016, en 188,5 milions d'euros, 11 més que l'any anterior.

Per la seva banda, les importacions catalanes de marroquineria, un any més, van créixer i es van situar per sobre dels 519 milions d'euros, 18 per sobre de les de l'any 2015. Els principals països des d'on s'importen articles de marroquineria són els asiàtics, amb gairebé dos terços del total (la Xina, l'Índia, Hong Kong, Vietnam i Tailàndia), i d'Europa, amb al voltant del 30%. La Xina i Itàlia encapçalen la llista. L'any 2016, Catalunya va importar 273 milions d'euros en productes de marroquineria de la Xina, un 53,7% del total de les importacions catalanes de marroquineria, i 60,9 milions de productes italians, un 12% del total de les importacions.

• Segment de calçat

L'activitat del calçat no és rellevant dins l'estructura industrial catalana, ja que s'hi dediquen unes 25 empreses amb una ocupació de 225 persones, encara que també cal considerar-ne algunes de caràcter comercial que utilitzen mitjans productius de tercers però que tenen una important presència en el mercat. A nivell estatal, el calçat es troba molt concentrat a la Comunitat Valenciana, la qual aplega el 60% de la producció total.

El calçat és un altre exemple de la globalització de les activitats manufactureres, amb una concentració creixent en els països emergents, mentre que la indústria europea va haver de reconvertir-se cap a activitats de major valor afegit, basades en el disseny, la innovació i la qualitat. Els principals exportadors mundials són la Xina (35% del total) i Itàlia (11%), que personifiquen els dos models abans citats.

El segment del calçat espanyol, igual que ha succeït al conjunt de la indústria, també ha tractat de compensar la caiguda del mercat interior amb una major presència internacional, la qual cosa ha comportat una important millora en el nivell del producte ofert.

La indústria del calçat a Catalunya ha experimentat en els darrers anys unes xifres molt positives amb relació al sector exterior. L'any 2014, les exportacions de calçat català es van situar en més de 303 milions, una xifra que supera en més del 20% la del 2013. L'any 2015, però, es va trencar aquesta tendència i les exportacions catalanes de calçat van caure lleugerament (un 3,5%) fins a situar-se en els 295 milions d'euros. L'any 2016 aquesta tendència es va agreujar i les exportacions de calçat català van tornar a caure un 16% fins a situar-se en 248 milions d'euros.

Tot i que Catalunya només representa el 9% de les exportacions espanyoles de calçat, cal dir que suposa entre el 33% i el 36% del total de les exportacions manufactureres catalanes del sector de la pell, per la qual cosa el seu comportament és rellevant per al conjunt del sector.

L'any 2016, al mal comportament de les exportacions catalanes de calçat, s'hi afegeix, també l'espectacular caiguda de les espanyoles, un 9,5%, fet que contrasta amb els creixements dels darrers anys. En aquest sentit, les exportacions espanyoles, que el 2015 havien superat la xifra de 3.000 milions d'euros, es van tornar a situar per sota dels 3.000, fins als 2.790 milions. Tot i així, les exportacions catalanes de calçat l'any 2016, van ser, un any més, molt menys dinàmiques que les espanyoles tot i la caiguda en ambdós territoris.

Les importacions de calçat a Catalunya l'any 2016 pràcticament no van variar. Mentre l'any 2015 s'havien importat 785 milions d'euros, el 2016 se'n van importar 783,5, una davallada pràcticament insignificant. Cal contrastar, però, aquest comportament amb el d'anys anteriors en què les importacions de calçat havien arribat a augmentar a un ritme del 23,8% (any 2014). Les importacions es concentren en el calçat de tipus esportiu provinent d'Àsia, amb Vietnam i la Xina com a principals proveïdors i també en sabata italiana.

La balança comercial pel que fa al calçat és, òbviament, deficitària i la taxa de cobertura és baixa, al voltant del 32%, xifra que varia segons els anys, però que ha disminuït en els darrers. A Espanya, per contra aquesta taxa de cobertura era, fins al 2016, per sobre del 100%, fruit del pes important de les exportacions, però el 2016 la taxa de cobertura s'ha situat per sota del 100%, un 93%.

Esdeveniments empresarials

El Programa Catalunya Clúster, promogut per la Generalitat, a través d'ACCIÓ, va aprovar el 2016 la incorporació de 10 nous clústers membres, entre els qual hi figura el de la pell d'Igualada, **Igualada Leather**. Està integrat per les 28 empreses adoberes agrupades al Gremi de Blanquers, la càtedra A3 d'empresa i el nou campus universitari UPC, la depuradora IDR dels adoberes, el museu de la pell i el de cal Granotes, la J. Bella Cluster Club, l'Escola Municipal d'Art Gaspar Camps i el Parc d'Innovació de la Pell i Marroquineria. Les empreses del clúster agrupen 900 treballadors i facturen 170 milions d'euros.

Tendències i oportunitats del sector

La indústria adobera catalana ja va fer els deures fa molts anys, fins i tot abans de la crisi econòmica, diversificant els seus mercats i, sobretot, apostant pel segment del luxe, en el qual hi prima la qualitat de les pells i on la innovació és imprescindible per a la competitivitat. La prova és que només aquelles empreses adoberes que han apostat per la innovació i la producció amb criteris de sostenibilitat ambiental han sobreviscut.

Mal pagats, poc productius i sense inversió en R+D. Aquesta és la radiografia que el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme fa del sector de la pell a Espanya. Segons aquest informe, amb dades del 2014, els treballadors del sector del calçat i el cuir (que inclou també la producció d'articles de marroquineria) són els més mal pagats i dels menys productius de la indústria espanyola. A més, les seves empreses són poc innovadores i amb escassa inversió en recerca i desenvolupament. No obstant això, aquest informe del Ministeri fa referència a tot el Capítol 15 del CNAE, que inclou el calçat, i a Espanya. És poc aplicable a Catalunya, on el calçat suposa només un 13% de les empreses.

Segons càlculs del Ministeri d'Indústria, un treballador en el sector espanyol del calçat i del cuir cobra de mitjana 22.200 euros bruts a l'any. Aquest salari el situa com el pitjor pagat dels 21 sectors industrials del nostre país. El sou mitjà dels treballadors industrials a Espanya se situa en els 38.400 euros anuals. Però els treballadors del sector del calçat i el cuir no són només els més mal pagats sinó també un dels menys productius del país, només per sobre dels treballadors del sector del moble. La productivitat per ocupat dels empleats de la indústria del calçat i del cuir ascendeix als 30.100 euros, la meitat de la mitjana industrial espanyola (66.000 euros) i molt lluny dels treballadors industrials més productius. Amb tot, cal destacar que els treballadors espanyols del calçat i el cuir són significativament més productius que la mitjana europea en aquest sector industrial.

La baixa productivitat dels treballadors del calçat i el cuir respecte als d'altres sectors industrials en el nostre país està íntimament relacionat amb la seva escassa innovació empresarial i la reduïda despesa en R+D. Tot just un 11,2% de les empreses sabateres i de cuir desenvolupen activitats innovadores, mentre que la mitjana nacional se situa en un 23,3%. En aquest sentit, les empreses de calçat i cuir que realitzen activitats innovadores només inverteixen un 0,39% de la seva xifra total de negoci en R+D, molt per sota del 0,85% de la mitjana industrial. A més, la reducció de la despesa en R+D és una tendència sostinguda en els últims anys des del 2008.

No tot són males notícies per al sector, però. Segons el mateix informe el sector suposa l'1,84% de les exportacions de la indústria espanyola i un 56% de les empreses d'aquest sector mantenen una activitat comercial a l'estranger.

La indústria del calçat és un sector eminentment exportador i dependent dels mercats exteriors, ja que 7 de cada 10 parells de sabates produïdes a Espanya es destina a l'exportació. La balança comercial del calçat espanyol portava quatre anys i mig de creixement continuat, aconseguint unes xifres rècord. No obstant això, l'any passat aquesta tendència a l'alça es va veure interrompuda, arrossegada fonamentalment per una brusca caiguda en els principals mercats d'exportació de dins de la Unió Europea.

La caiguda de les exportacions s'explica, d'una banda, perquè les empreses espanyoles, a diferència de les italianes o portugueses, no estan tan especialitzades en un tipus de calçat de gamma mitjana/alta com les seves competidores. En aquest sentit, Espanya és, dels tres països, el que ven a l'estranger a un preu mitjà més baix i, a més, és el país que més calçat de plàstic o parts tèxtils comercia-

litza en comparació amb Itàlia i Portugal, que tenen indústries més centrades en la venda de sabates de cuir, tradicionalment més cares i en un segment de qualitat superior, que sol ser menys sensible als canvis en la confiança del consumidor.

En conclusió, l'estratègia que han de seguir les empreses espanyoles de calçat és clara. D'una banda, cal que continuïn amb la diversificació dels seus mercats d'exportació, descobrint nous països més enllà dels tradicionals nínxols dins de la Unió Europea. D'altra banda, és peremptori que el calçat espanyol aposti de manera decidida per un tipus de calçat de més valor afegit i qualitat, una gamma de sabates menys susceptible de veure's afectada per la inestabilitat de l'economia internacional. Només aprofundint en aquesta estratègia de diversificació i especialització, el calçat espanyol podrà seguir mantenint-se com un referent mundial del sector.

El sector del calçat, per tant, té sobre la taula el repte de la innovació, entre d'altres. Ja no n'hi ha prou amb el disseny, que temps enrere va servir per fer front a l'arribada de productes de mercats asiàtics. Si el sector del calçat vol seguir tenint el pes que té a nivell mundial, cal que innovi no només en el procés de producció sinó també en els productes. Cal doncs, aplicar la tecnologia al calçat, sense haver de renunciar al disseny, tal com ja estan començant a fer algunes marques italianes.

I, tenint en compte l'anterior, la tecnologia pot jugar-hi un paper important. Les noves tecnologies connecten entre si la fabricació, distribució i venda, situant el consumidor com a gran protagonista del procés productiu del calçat. Les noves eines tecnològiques estan transformant com fabriquem i consumim sabates. En aquest sentit, hi ha alguns avenços que poden canviar la manera d'entendre la producció i el consum de calçat.

Impressió 3D. Una de les tecnologies que més ressò està tenint és la impressió en tres dimensions, la qual s'està utilitzant en fàbriques de calçat per personalitzar models d'una manera ràpida i barata. Marques internacionals com Adidas, Nike o New Balance ja comercialitzen sabatilles a mida amb aquest sistema.

Reconeixement d'imatges. Buscant trencar la barrera que separava el consumidor del fabricant, algunes companyies, amb Google al capdavant, estan desenvolupant tecnologies de reconeixement de sabates. Es busca crear aplicacions que permetin identificar el producte i buscar-lo per Internet a través d'una simple foto o vídeo, el relacionin en un futur amb altres similars i ofereixin possibilitats d'acord amb els gustos de cada consumidor.

Escàner 3D. El desenvolupament de la fotografia també està ajudant a la personalització del calçat. Mitjançant l'escàner en tres dimensions es poden ja obtenir unes mesures exactes i úniques del peu de l'usuari. Alguns programes com *Volumental* no només creen una forma digital sinó que, amb base a la morfologia del peu escanejat, ofereixen al consumidor recomanacions de les sabates que millor s'adapten a les seves característiques.

Realitat augmentada. Hi ha unanimitat en el sector a l'hora d'assenyalar l'anomenada "realitat augmentada" (visió a través d'un dispositiu tecnològic que incorpora elements virtuals al món real) com una de les eines comercials amb més projecció entre minoristes i marques del sector de la moda. Gràcies a la realitat augmentada, els compradors poden provar les seves sabates sense sortir de casa utilitzant només els seus dispositius mòbils o tauletes.

La sabata intel·ligent. La sabata del futur és intel·ligent. Ja no n'hi ha prou que sigui bonica, ara el calçat ha de prestar altres serveis a més del merament estètic com, per exemple, les aplicacions

que mesuren quant camines i t'ajuden en el teu entrenament personal. Un pas més enllà són les sabatilles que inclouen llums LED que canvien de color segons el grau d'intensitat de l'exercici físic.

Sabateries tecnològiques. Les noves tecnologies també s'estan implantant a les sabateries. En l'actualitat no és infreqüent que el comerç minorista disposi d'iPads i televisions tàctils per ajudar el consumidor en les seves compres. Les aplicacions personalitzades per a cada botiga faciliten al client la personalització de les seves sabates, a més d'oferir diferent informació a l'usuari a prop de la disponibilitat del producte, els seus diferents preus o fins i tot la composició de la sabata i els materials utilitzats.

Drons. Els drons en la distribució de sabates són una realitat. Amazon ja realitza lliuraments de paquets mitjançant aeronaus no tripulades en països com Estats Units, Regne Unit, Àustria o Israel. Tot i que encara no s'ha estès aquest servei de paqueteria aèria, ja que l'autonomia i la capacitat de càrrega dels drons és limitada i els seus costos són molt elevats, Amazon ja ha anunciat que seguirà treballant en aquesta direcció. No obstant això, els drons també són utilitzats actualment en magatzems per realitzar inventaris i catalogar productes.

Big data. Les dades són el negoci. Jack Ma, fundador del portal de venda on-line Alibaba, ha reconegut que per vendre es necessita conèixer el consumidor, esbrinar les tendències i oferir-les abans que ningú. Per ajudar en aquest coneixement del consumidor, la big data, aquest enorme magatzem de dades, s'està convertint en una eina imprescindible per als fabricants de calçat.

El repte no és només tecnològic, sinó de reputació. Cal guanyar-se les noves generacions, molt més preocupades pel medi

ambient. Algunes empreses ja han posat sobre la taula el repte de la sostenibilitat i la traçabilitat dels seus productes. I aquest repte hi és pel conjunt de la indústria: els adobers i els fabricants de manufactures, especialment el calçat i la confecció de la pell.

El consumidor final ja és conscient de les virtuts extraordinàries de la pell adobada per la nostra indústria, però els nous i vells clients volen més, perquè el consumidor final també vol més. Ells volen tenir garanties que l'animal va ser criat en un bon ambient, que va ser sacrificat sense patir maltractament o estrès i que els processos necessaris per convertir una pell en cuir són segurs per al medi ambient. El missatge d'avui de la indústria adobera és que les empreses han treballat dur per aconseguir i mantenir l'excel·lència i que és una indústria sostenible.

La Unió Europea ha establert regulacions ambientals molt elevades, però en moltes autonomies espanyoles, els requisits legals són encara més estrictes. Avui dia la majoria de les empreses són sòcies amb marques internacionals de moda que miren cap a un futur més verd i més sostenible.

Fonts:

Lederpiel. Revista técnica de la piel y sus manufacturas.

El zapato del futuro: nuevas tecnologías en el calzado. Revista del Calzado. 3/11/2016.

Mal pagados, poco productivos y sin inversión en I+D: una radiografía del sector. Revista del Calzado. 16/12/2016

¿Por qué cayeron las exportaciones de calzado en 2016? Revista del Calzado. 17/04/2017

Estudio de prospectiva sobre escenarios futuros para la industria del calzado a medio y largo plazo. Inescop. OPTI. Observatorio de Prospectiva Tecnológica Industrial. Clúster Calzado Innovación. INESCOP y Federación de Industrias del Calzado Español.

El Sector de la Moda en España: Retos y desafíos. ISEM Fashion Business School i Asociación de Creadores de Moda de España (ACMC). Març 2016.

La industria de la marroquinería en España. ASEFMA. Asociación española de fabricantes de marroquinería. 2014.